

Настанови

**з використання інформаційно-
комунікаційної системи
Державної служби України з питань
безпеки харчових продуктів та
захисту споживачів
(Молочний Модуль)
для лабораторії**

Грудень 2025 р.

Передмова

Наближення українського законодавства у сфері санітарних заходів до законодавства Європейського Союзу (ЄС) визначається переходом від абсолютної відповідальності державних органів до відповідальності операторів ринку¹ за дотриманням показників безпечності та здійсненням необхідних регулярних перевірок. Так, відповідно до статті 40 Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» (далі - Закон України №2042), державний контроль сирого молока, окрім дотримання гігієнічних вимог, також передбачає контроль стану впровадження оператором ринку **процедур періодичної перевірки сирого молока** для визначення рівня загального бактеріологічного забруднення та кількості соматичних клітин. Зразки сирого молока, відібрані уповноваженим компетентним органом (Державна служба України з питань безпечності та захисту споживачів (далі - Держпродспоживслужба)) делегатом відбору зразків (далі - ДВЗ), підлягають дослідженню (випробуванню) в уповноваженій компетентним органом лабораторії, яке проводиться за рахунок оператора ринку.

Уповноважена лабораторія повідомляє оператора ринку та компетентний орган про результати лабораторних досліджень (випробувань) із застосуванням інформаційно-комунікаційної системи компетентного органу («Молочний модуль») (далі - ММ). Компетентний орган здійснює моніторинг впровадження процедур періодичної перевірки сирого молока та результатів лабораторних досліджень (випробувань).

Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України (далі - Мінагрополітики) від 12 березня 2019 року № 118 «Про затвердження Вимог до безпечності та якості молока і молочних продуктів» (далі – Наказ №118) визначає правову та технічну основу для розробки та впровадження національної програми контролю сирого молока, що передбачає періодичні перевірки сирого молока із відбором зразків для проведення лабораторних досліджень на визначені показники: загальне бактеріологічне забруднення (ЗБЗ), кількість соматичних клітин (КСК), залишки протимікробних речовин /антибіотиків (ІНГ) та точку замерзання (ТЗ).

¹ **Оператор ринку харчових продуктів (далі - оператор ринку)** - суб'єкт господарювання, який провадить діяльність з метою або без мети отримання прибутку та в управлінні якого перебувають потужності, на яких здійснюється первинне виробництво, виробництво, реалізація та/або обіг харчових продуктів та/або інших об'єктів санітарних заходів і який відповідає за виконання вимог законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів. До операторів ринку належать фізичні особи, якщо вони провадять діяльність з метою або без мети отримання прибутку та займаються виробництвом та/або обігом харчових продуктів або інших об'єктів санітарних заходів. Оператором ринку також вважається агропродовольчий ринок (Закон України № 771/97-ВР Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів)

Якщо молоко сире не відповідає допустимим рівням щодо ЗБЗ та/або КСК за результатами обрахунку змінної середньої геометричної величини за календарний місяць, оператор ринку та компетентний орган отримують повідомлення від інформаційно-комунікаційної системи компетентного органу. Оператор ринку зобов'язаний вжити коригувальних заходів з метою виправлення ситуації. Результати вжитих заходів мають бути задокументовані та доступні для перевірки компетентним органом.

Якщо оператор ринку не вжив відповідних коригувальних заходів протягом трьох місяців з дати першого повідомлення або рішення про встановлення вимог щодо використання такого молока у спосіб, необхідний для захисту здоров'я, головний державний інспектор (головний державний ветеринарний інспектор) приймає рішення про тимчасове припинення обігу сирого молока з відповідного господарства згідно зі статтею 40 Закону України №2042.

Якщо молоко сире чи молозиво не відповідає вимогам щодо ІНГ, оператор ринку та компетентний орган отримують негайно повідомлення через інформаційно-комунікаційну систему компетентного органу. Оператор ринку зобов'язаний призупинити обіг молока та молозива та вжити коригувальних заходів з метою виправлення ситуації. Результати вжитих заходів мають бути задокументовані та доступні для перевірки компетентним органом.

Територіальний орган компетентного органу невідкладно припиняє в порядку, передбаченому статтею 67 Закону України №2042 обіг такого молока чи молозива до виправлення ситуації та отримання задовільних результатів досліджень зразків сирого молока референс-методом щодо залишків ветеринарних препаратів та/або інших забруднюючих речовин, вміст яких було виявлено та/або кількість яких перевищувала максимально допустимі рівні, встановлені законодавством.

Наказом Мінагрополітики від 07 квітня 2022 року №209 «Про затвердження Гігієнічних вимог до дрібнотоварного виробництва та обігу молока» встановлюються гігієнічні вимоги до первинного виробництва та обігу молока від сільськогосподарських тварин, які утримуються дрібнотоварними виробниками, а також до пунктів заготівлі молока (ПЗМ).

Збірне молоко, заготовлене в ПЗМ, повинно відповідати вимогам законодавства та критеріям, установленим Наказом №118, а саме допустимим рівням критеріїв, що зазначені в Таблиці 1. Підтвердження відповідності здійснюється шляхом проведення лабораторних досліджень (випробувань) репрезентативної кількості зразків сирого молока, відібраних рандомізованим методом з ємності для зберігання молока на ПЗМ. Лабораторні дослідження (випробування) повинні проводитися в уповноваженій лабораторії.

Перелік уповноважених лабораторій, які здійснюватимуть дослідження в межах програми контролю сирого молока наведено на сайті Держпродспоживслужби у розділі: Безпечність харчових продуктів та ветеринарна медицина – Програма контролю сирого молока - Уповноважені лабораторії².

Таблиця 1. Допустимі рівні критеріїв до сирого молока від корів

Станом на:	Загальне бактеріологічне забруднення, КУО/мл	Кількість соматичних клітин, клітин/мл	Точка замерзання, °С	Залишки протимікробних речовин/антибіотиків
01.01.2020	500 000 *	500 000 **	-0,52 ***	не допускаються****
через рік з дня припинення або скасування воєнного стану	300 000 *	400 000 **	-0,52 ***	не допускаються****
через два роки з дня припинення або скасування воєнного стану	100 000 *	400 000 **	-0,52 ***	не допускаються****

* - за змінною середньою геометричною величиною за двомісячний період з частотою відбору зразків щонайменше 2 рази на місяць;

** - за змінною середньою геометричною величиною за тримісячний період з частотою відбору зразків щонайменше 1 раз на місяць;

*** - частота досліджень визначається оператором ринку;

**** не рідше 1 разу на місяць.

Оператори ринку зобов'язані аналізувати тенденції результатів досліджень молока. За тенденції до незадовільних результатів вони повинні негайно вживати заходів, спрямованих на виправлення ситуації та запобігання виникненню появи ризиків забруднення.

ММ забезпечує наступні **рішення для оператора ринку**:

- реєстрація акту відбору зразків;
- постійний доступ до результатів досліджень (випробувань) сирого молока;
- сповіщення про нові результати лабораторних досліджень молока;
- розрахунок змінної середньої геометричної величини ЗБЗ та КСК на основі результатів лабораторних досліджень (випробувань);

² - <https://dpss.gov.ua/diyalnist/bezpechnist-harchovih-produktiv-ta-veterinarna-medicina/prohrama-kontroliu-syroho-moloka/upovnovazheni-laboratorii>

- сповіщення відповідальних районних і обласних інспекторів про результати лабораторних досліджень, що перевищують допустимі рівні критеріїв (відповідно до вимог ст. 40 Закону України №2042);
- дозволяє проводити статистичний аналіз результатів досліджень та відображає їх у вигляді графіків та каскадних таблиць;
- сповіщає про порушення періодичності відбору зразків на встановлені показники до сирого молока відповідно до вимог законодавства;
- дозволяє надавати результати своїх лабораторних досліджень третім особам (наприклад, молокопереробним потужностям) шляхом надсилання результатів на електронну адресу, вказану користувачем;
- забезпечує глобальні сповіщення всіх користувачів про технічні роботи, оновлення тощо, з урахуванням ролей та цільових повідомлень.

Цей документ визначає настанови з використання програмного забезпечення «Молочний модуль» і сприяти співпраці між операторами ринку, лабораторіями та компетентним органом з метою виконання вимог національного законодавства.

Функції і ролі користувача

В ММ є перелік визначених ролей:

Оператор ринку

господарство з виробництва молока та/або пункт заготівлі молока відповідно до визначень нижче.

Господарство з виробництва молока (ГВМ)

господарство (тваринницька потужність), в якому утримується одна або більше сільськогосподарських тварин для виробництва молока з метою його введення в обіг як харчового продукту.

Пункт заготівлі молока (ПЗМ)

потужність, на якій здійснюється заготівля, первинна обробка, зберігання та транспортування сирого молока (найчастіше від дрібнотоварних виробників - операторів ринку молока та молочних продуктів (у тому числі фізичних осіб), які утримують до п'яти умовних голів сільськогосподарських тварин для виробництва сирого молока) із подальшим постачанням на молокопереробні підприємства.

Оператор ринку зі статусом «неактивний» не мають доступу до ММ.

Молокопереробна потужність

об'єкт оператора ринку, який має виробничі можливості та умови для переробки молочної сировини.

Інспектор

державний інспектор/ державний ветеринарний інспектор – особи, які працюють в системі компетентного органу (Держпродспоживслужба), до службових обов'язків яких належить здійснення заходів державного контролю.

Залежно від рівня повноважень слід виділити три різні ролі:

- **інспектор**, який аналізує дані на рівні району і здійснює інспектування операторів ринку в районі (**далі – Районний інспектор**).
- **інспектор**, який аналізує дані на рівні області і координує роботу районних інспекторів (**далі – Обласний інспектор**).
- **інспектор**, який аналізує дані, організовує та координує роботу щодо заходів контролю на національному рівні (**далі – Головний інспектор**).

Державний адміністратор

представник Держпродспоживслужби, який допомагає Головному інспектору в управлінні користувачами, конфігурацією основних налаштувань (в тому числі, сталих величин для розрахунків) та встановленням ММ в Інформаційній системі

Держпродспоживслужби (ІСДПСС). Адміністратор має глобальну роль в середовищі ММ і не розділяється за функціями чи рівнями. Адміністратор відповідає за управління користувачами, зміну основних параметрів та параметрів конфігурації ММ.

Лабораторія

уповноважена компетентним органом лабораторія, якій надано повноваження проводити для цілей державного контролю лабораторні дослідження (випробування) відібраних зразків сирого молока в межах програми контролю сирого молока. *Лабораторії* зі статусом «неактивний» не мають доступу до ММ.

Делегат відбору зразків (ДВЗ)

фізична чи юридична особа (уповноважений ветеринар, представник лабораторії, державний інспектор/ державний ветеринарний інспектор), що здійснює відбір зразків молока в межах програми контролю сирого молока та оформлює акт відбору зразків у ММ.

ДВЗ організовує і здійснює відбір зразків сирого молока для одного або кількох операторів ринку. Інспектор в межах своєї відповідальності може закріпити ДВЗ за оператором ринку. Делегати відбору зразків можуть мати статус «активний» чи «неактивний», який встановлюється Адміністратором на запит Головного державного інспектора / Головного державного ветеринарного інспектора. ДВЗ зі статусом «неактивний» не мають доступу до ММ.

Реєстрація лабораторії у Молочному Модулі

Реєстрація **лабораторії** у ММ відбувається лише через Державного адміністратора. Є два варіанти реєстрації лабораторій:

1. Адміністратор вручну створює обліковий запис лабораторії;
2. Адміністратор відправляє запит на реєстрацію у ММ лабораторії - на її електронну адресу. І представник лабораторії вводить необхідну інформацію самостійно, адміністратор при цьому лише підтверджує внесену інформацію.

За умови запиту на реєстрацію лабораторії у ММ на її електронну адресу приходить лист, у якому є посилання (Рис. 1), перейшовши за яким представник лабораторії потрапляє на форму «Реєстраційні дані» (Рис. 2).

Форма «Реєстраційні дані» лабораторії містить наступні поля:

- *Повна назва лабораторії*
- *Код КАТОТТГ*
- *ЄДРПОУ*
- *Контактний номер телефону*
- *Контактна електронна адреса*
- *Повна адреса*
- *Поштовий індекс*
- *Методи досліджень*
 - *ЗБЗ (на вибір)*
 - *КСК (на вибір)*
 - *ІНГ (на вибір)*
 - *ТЗ (на вибір)*

Вище зазначені поля форми «Реєстраційні дані» представник лабораторії повинен ретельно заповнити. Заповненні поля активізують кнопку «Зберегти», що дозволяє відправити запит на реєстрацію. Після чого адміністратор підтверджує внесену інформацію.

Як результат реєстрації У ММ, представнику лабораторії на електронну адресу приходить лист із згенерованим паролем для роботи у системі.

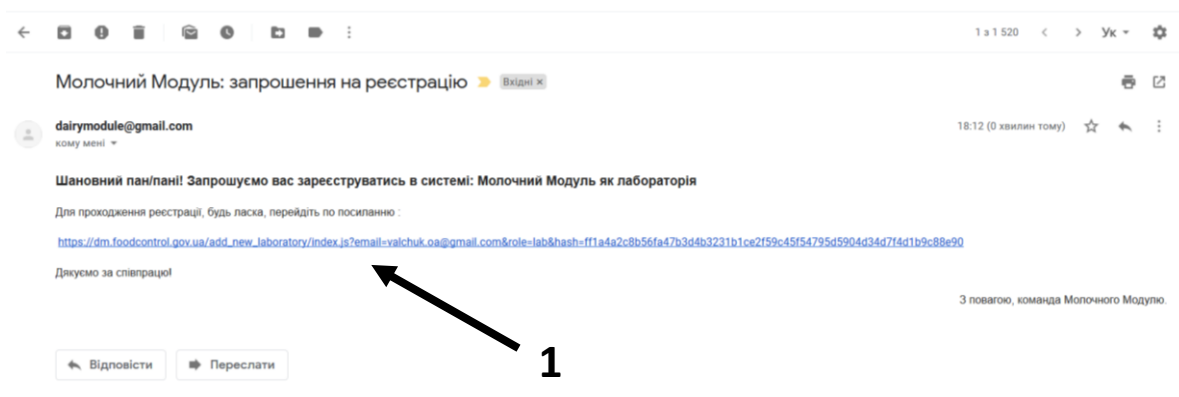

Рис. 1. Лист запиту на реєстрацію лабораторії у ММ (1 - посилання)

The image shows a registration form. It has several sections: 1. "Назва лабораторії*" with a sub-field "Повна назва лабораторії*". 2. "КАТОТГГ | ЄДРПОУ" with dropdown menus for "Волинська" and "Володимир-Волинська", and "Володимирський" and "Володимир". Below these are fields for "КАТОТГГ*" (containing "UA070200100100 41560") and "ЄДРПОУ*" (containing "00682009"). 3. "Контактна інформація" with fields for "Номер телефону*" (containing "+380985440 09 00") and "Електронна адреса*" (containing "example@example.com"). 4. "Адреса*" and "Поштовий індекс*" (containing "23000"). 5. "Методи досліджень" with checkboxes for "ЗБЗ", "КСК" (checked), "ІНГ", and "ТЗ". At the bottom, there is a checkbox for "Активний" which is checked.

Рис. 2. Форма «Реєстраційні дані» лабораторії

Робота лабораторії в Молочному Модулі

Для входу до ММ, користувачу необхідно перейти за URL-адресою <https://dm.foodcontrol.gov.ua/>. Після чого відкривається сторінка входу (рис. 3).

Сторінка входу

Сторінка входу (Рис. 3) з'являється перед користувачем, коли його сесія в ММ не авторизована. ММ запитує користувача про приналежність до Держпродспоживслужби.

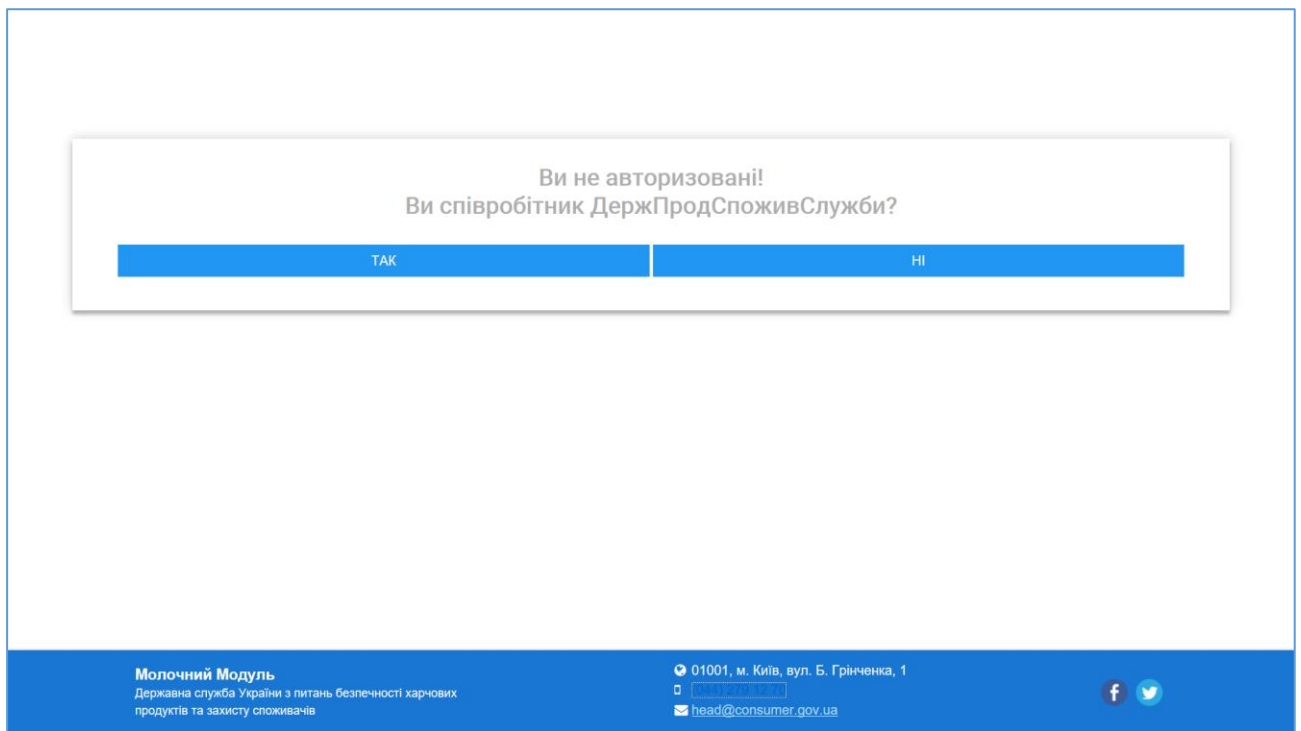

Рис. 3. Сторінка входу

Лабораторії не зареєстровані в Головній Системі Держпродспоживслужби, і їх ролі створенні виключно в рамках програми контролю сирого молока, тому **Лабораторії** слід **натиснути «НІ»**), ММ переадресовує на сторінку внутрішньої авторизації (Рис. 4). Для входу в систему потрібен логін та пароль. Логіном є Email користувача, а пароль генерується ММ під час реєстрації користувача та надсилається на його електронну пошту.

Якщо логін та пароль не співпадають, користувач має змогу відновити дані доступу, відкривши вікно «Відновити пароль» на сторінці внутрішньої авторизації. В цьому випадку ММ генерує новий пароль для користувача і надсилає його на зареєстровану електронну пошту.

Якщо логін та пароль співпадають, користувач переходить на Головну сторінку ММ.

Головна сторінка ММ (рис. 5) має дві вкладки «Головна» і «Настанови користувача» та містить необхідні для роботи пункти меню:

- внести результати досліджень
- параметри.
- Головна сторінка ММ (Рис. 5) містить також оперативну інформацію у формі таблиці про надісланні до лабораторії акти відбору зразків (АВЗ).
- Кожна таблиця ММ має у заголовку рядок сортування і рядок фільтрів згідно назви колонки.

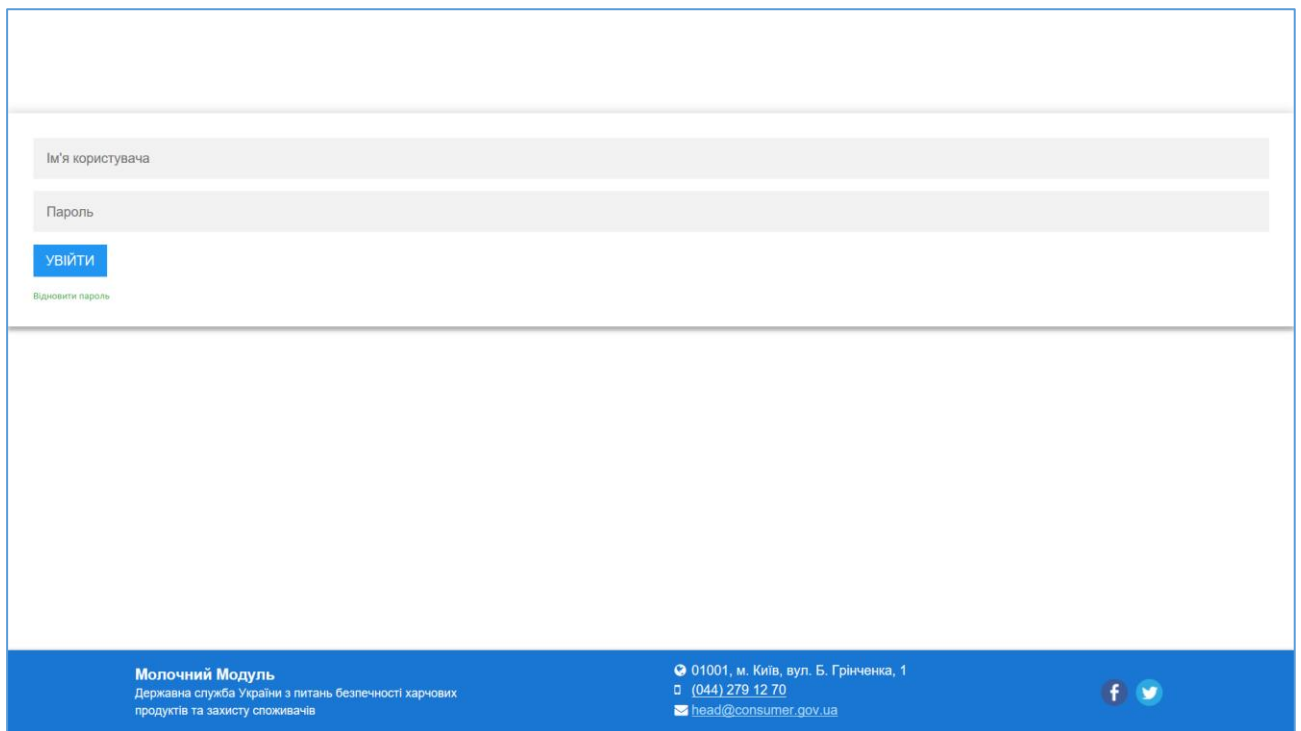

Рис. 4. Сторінка внутрішньої авторизації та відновлення паролю
Головна сторінка

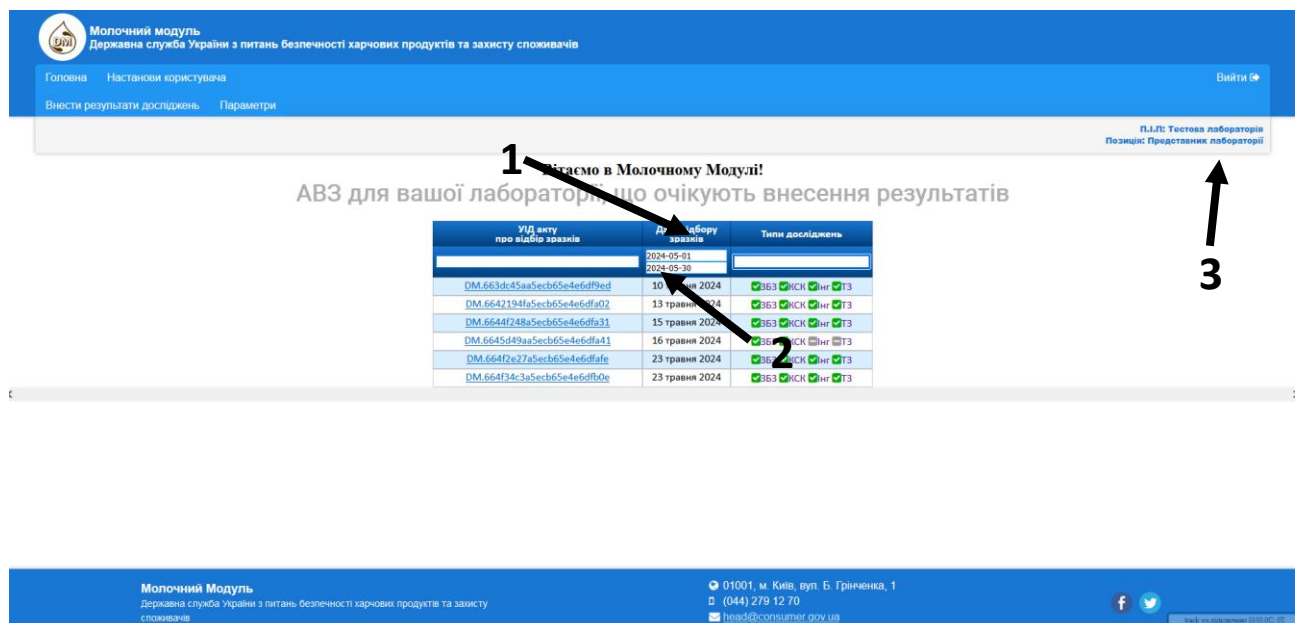

Рис. 5. Головна сторінка Робочого кабінету представника лабораторії
(1 - рядок сортування; 2 - рядок фільтрів 3 - назва лабораторії)

Рядок сортування (Рис. 5), надає змогу сортувати інформацію колонки (наприклад: натиснути клітинку з написом «Дата відбору зразків») від меншого показника послідовно до більшого і навпаки. Якщо інформація літерна, то від «А» до «Я» чи навпаки.

Рядок фільтрів (Рис. 5), надає можливість фільтрувати інформацію згідно заданих атрибутів (наприклад: «Дата відбору зразків» згідно вибраного періоду, у верхньому полі для введення вводимо початкову дату, а у нижньому кінцеву дату тощо).

У правому верхньому куті вказується назва лабораторії (Рис. 5).

Таблиця «АВЗ для вашої лабораторії, що очікують внесення результатів» містить наступні колонки:

- *УІД АВЗ із гіперпосиланням на форму «обраного АВЗ (Рис. 6)*
- *Дата відбору зразків*
- *Типи досліджень*

Рис. 6. Пункт меню «Внесення результатів досліджень»

Пункти меню:

Пункт меню «Внесення результатів досліджень»

Пункт веб-інтерфейсу ММ, в якому представник лабораторії може у спеціальних полях вносити інформацію за результатами проведених досліджень (рис. 6).

Пункт меню «Внесення результатів досліджень» містить поля:

- *УІД АВЗ (можливість вибрати АВЗ за УІД)*
- *Загальне бактеріологічне забруднення (вводиться отримане абсолютне значення, КУО/мл)*
- *Кількість соматичних клітин (вводиться отримане абсолютне значення, клітин/мл)*
- *Інші параметри*
 - *Інгібітори – позитивний чи негативний результати*
 - *Точка замерзання – абсолютне значення (°C)*

При введенні результатів дослідження у вікні внесення результатів з'являється кольорова підсвітка (бузкова та зелена свідчить про те, що результат дослідження нижчий за встановлені допустимі рівні для цього показника, червона – про перевищення встановлених допустимих рівнів критеріїв). Також у разі отримання результату, який перевищує встановлені допустимі рівні критеріїв внизу форми з'являється повідомлення «Користувача та відповідного інспектора буде сповіщено про невідповідність!»

В залежності від того, на які показники лабораторія уповноважена в межах програми контролю сирого молока, активними будуть поля, на які лабораторія уповноважена проводити дослідження. Також поля для внесення результатів можуть бути не активними, якщо в АВЗ немає запиту на відповідні дослідження. Всі поля для введення результатів досліджень надають можливість, за потреби, проставити відмітку про те, що даний показник не досліджувався (ЗБЗ, КСК і ТЗ шляхом проставляння галочки «не досліджувався» (Рис. 7), а Інгібітори шляхом вибору відповідного селекту). При активації галочки «не досліджувався» – активується випадаючий список з причинами (некоректно відібраний зразок, порушено умови транспортування, порушено холодний ланцюг, зразок не надійшов, фальсифікація зразка), яку слід обрати клікнувши лівою кнопкою мишки (Рис. 7).

Молочний модуль
Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

Головна Настанови користувача Вийти

Внести результати досліджень Параметри

П.І.П: Тестова лабораторія
Позиція: Представник лабораторії

УІД акту про відбір зразків*

DM.664f2e27a5ecb65e4e6dfafe

Загальне бактеріологічне забруднення

КУО/мл

Допустимий рівень: 500 000

не досліджувався

Причина

Некоректно відібраний зразок

Порушено умови транспортування

Порушено холодний ланцюг

Зразок не надійшов

Фальсифікація зразка

Кількість соматичних клітин

400 000

Допустимий рівень: 500 000

не досліджувався

Точка замерзання (°C)

-0.523

від -1.5 до -0.519

не досліджувався

ЗБЕРІТИ

Рис. 7. Пункт меню «Внесення результатів досліджень»
(1 - проставляння галочки «не досліджувався»; 2 - вибір причини із випадаючого списку селекту)

Після заповнення всіх необхідних результатів досліджень, активується кнопка «Зберегти», після натискання якої з'являється сповіщення із результатами дослідження, які було введено та з проханням перевірити введену інформацію (Рис. 8), натиснення на кнопку «підтвердити» зберігає введені результати дослідження та відправляє їх автоматично до відповідного оператора ринку та інспектора (районного, обласного, в зоні обслуговування яких розташований ВМ/ ПЗМ) та до національного інспектора. У разі натискання на кнопку «скасувати» ММ повертає користувача до форми «Внесення результатів дослідження».

The screenshot shows the 'Внести результати досліджень' (Enter research results) menu item selected in the top navigation bar. The main content area displays a summary of entered data:

- ЗБЗ**: 60000 КУО/мл. *Перевинус допустимий рівень 50000 КУО/мл, відповідного інспектора буде сповіщено.*
- КСК**: 44434 КУО/мл. *Відповідає допустимому рівню 50000 КУО/мл.*
- Інгібітори**: *Виявлено інгібітори.*
- ТЗ**: -0.52 °C. *Відповідає допустимому рівню -0.519 °C.*

At the bottom right, there are two buttons: 'ПІДТВЕРДИТИ' (Confirm) and 'СКАСУВАТИ' (Cancel).

Рис. 8. Пункт меню «Внесення результатів досліджень»
(запит на перевірку введеної інформації)

Пункт меню «Параметри»

Пункт меню «Параметри» (Рис. 9), призначений:

- для зміни користувачем зареєстрованої в ММ електронної адреси для отримання повідомлень від ММ
- для генерації нового паролю

The screenshot shows the 'Параметри' (Parameters) menu item selected in the top navigation bar. The main content area contains two input fields:

- Змінити електронну адресу**: A text input field containing 'dairymodule.testlab@gmail.com' and a blue 'ЗМІНИТИ' (Change) button.
- Генерація нового паролю**: A text input field and a blue 'ЗГЕНЕРУВАТИ' (Generate) button.

Рис. 9. Пункт меню «Параметри»

Коментарі

Шановні користувачі Молочного модулю!

Всі коментарі, відгуки та пропозиції щодо роботи Молочного Модуля Ви можете адресувати на електронну пошту: mms@dpss.gov.ua